

مدیریت ورزشی _ تابستان ۱۴۰۰
دوره ۱۳، شماره ۲، ص: ۳۵۶ - ۳۴۱
تاریخ دریافت: ۱۳ / ۰۸ / ۹۴
تاریخ پذیرش: ۱۹ / ۱۰ / ۹۴

تأثیرات برنامه ورزشی نود بر داوران فوتبال ایران

عبدالرضا عبودی*^۱ - ابراهیم علیدوست قهفرخی^۲

۱. دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران ۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی تأثیرات برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فوتبال ایران بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته بود که روایی محتوایی آن را ۱۵ تن از صاحب‌نظران تأیید کردند. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به‌دست آمد. جامعه آماری شامل ۱۸۰ نفر از داوران و کمک‌داوران فعال و حرفه‌ای فوتبال ایران بود که در لیگ برتر خلیج فارس و لیگ آزادگان قضاوت می‌کردند. در نهایت با استفاده از فرمول کوکران ۱۲۳ نفر به‌صورت تصادفی به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه و به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون تی تک‌نمونه در سطح معناداری ۰/۰۵ استفاده شد. نتایج پژوهش براساس میانگین در دو بخش تأثیرات منفی و مثبت نشان داد که در بخش تأثیرات منفی، گویه برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فرصتی برای دفاع از خود نمی‌دهد، بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده و از بین گویه‌های تأثیر مثبت نیز برنامه ورزشی ۹۰ بازیکنان و مربیان پرحاشیه و جنجالی هنگام مسابقه را به داوران معرفی می‌کند، بیشترین میانگین را کسب کرده است. در نهایت می‌توان گفت که برنامه ورزشی ۹۰ با کارشناسی دقیق و صحیح صحنه‌های داوری و همچنین پوشش نقاط مثبت قضاوت داوران می‌تواند به کاهش اشتباهات و بهبود عملکرد داوران کمک کند.

واژه‌های کلیدی

برنامه ورزشی ۹۰، داوران فوتبال، فوتبال، لیگ برتر خلیج فارس.

مقدمه

فوتبال از جذاب‌ترین و پرطرفدارترین رشته ورزشی در دنیای امروز است، به طوری که بیش از ۲۰۰ میلیون نفر (زن و مرد) در سراسر دنیا در حوزه‌های مختلف این رشته ورزشی فعال‌اند. داور فوتبال به عنوان یکی از ارکان اصلی برگزاری مسابقات همواره نقش بسزایی در نتایج و عملکرد تیم‌ها ایفا می‌کند (۱-۲). در واقع داوران به عنوان مجری قانون با درایت و تصمیمات خود می‌توانند تأثیرات مثبت و منفی بر نتایج و عملکرد تیم‌ها بگذارند. داوران مسئولیت دارند که در صورت تخطی مربیان و بازیکنان آنها را جریمه کنند و کنترل مسابقه را در دست داشته باشند. این در حالی است که آنها باید توانایی مقابله با واکنش‌های احتمالی بازیکنان و مربیان و تماشاگران را داشته باشند و در مقابل فشارها و انتقادات رسانه‌ها نیز عملکرد مطلوب خود را حفظ کنند. از آنجا که تصمیمات داوران در نهایت می‌تواند نتیجه بازی را تحت تأثیر قرار دهد، بنابراین باید از آمادگی جسمانی و روحی- روانی بالایی برخوردار باشند و تحت تأثیر فشارهای بیرونی قرار نگیرند. در واقع آمادگی روحی و جسمی داوران در طول مسابقه می‌تواند به قضاوت صحیح و عملکرد مطلوب آنها کمک کند (۳-۱۳).

قضاوت و حرفه داور در ورزش و به خصوص فوتبال ایران از جنجالی‌ترین مباحث ورزشی است که همواره توجه محققان را به خود جلب کرده و آنها را قانع می‌کند تا به بررسی عوامل اثرگذار بر عملکرد داوران بپردازند (۱). این در حالی است که بررسی‌ها و مطالعات گذشته نیز نشان می‌دهند که حرفه داور به مانند برخی مشاغل خاص با فشارهای روانی متنوع از جمله استرس و اضطراب بالا مواجه است که می‌تواند عملکرد داوران را تحت تأثیر قرار دهد. از جمله عوامل مؤثر بر عملکرد داوران می‌توان به عوامل محیطی، فردی، ساختاری، اجرایی، اقتصادی، امکانات و تجهیزات اشاره کرد (۱۴-۱۵). شایان ذکر است که روزنامه‌ها، رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی از مهم‌ترین ابزارها و عوامل محیطی‌اند که همواره اشتباهات داوران را بازتاب می‌دهند و بر عملکرد داوران تأثیر می‌گذارند (۳).

فوتبال و رسانه رابطه‌ای مؤثر و دوطرفه دارند. در واقع فوتبال به عنوان یک تجارت همواره مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفته است، از این رو علاوه بر مسائل مهم و اصلی فوتبال، اتفاقات و حواشی مرتبط با آن نیز توسط رسانه‌های دیداری و شنیداری در سراسر دنیا پوشش داده می‌شود. این پدیده قوی و تأثیرگذار بر جامعه و مخاطب توانسته حتی بیشتر از دنیای هنر و سینما با جامعه جهانی ارتباط برقرار کرده و توجه آنها را به خود جلب کند (۱۶). در واقع رسانه‌ها و برنامه‌های تلویزیونی بخش‌های مختلف مسابقات فوتبال را رصد می‌کنند و به بررسی مسائل فنی تیم‌ها و عملکرد داوران می‌پردازند. آنها در بخشی از برنامه‌های

خود عملکرد داوران و تصمیمات تأثیرگذار آنها در طول مسابقه را به صورت دقیق بازبینی می‌کند (۱۸-۱۷). از این رو با افزایش کمیت و کیفیت پوشش رسانه‌ای رویدادهای ورزشی و ضبط ویدئویی مسابقات فوتبال رفتار و عملکرد داوران، بازیکنان، مربیان، مدیران و تماشاگران به راحتی قابل بررسی و ارزیابی است. در واقع تمامی اتفاقات توسط رسانه‌ها پوشش داده می‌شود و در معرض دید و قضاوت مخاطبان قرار می‌گیرد. با وجود تأثیرات مثبت رسانه‌ها در پوشش مسابقات فوتبال نباید از بزرگ‌نمایی و توجه بیش از حد رسانه‌ها به حواشی و اشتباهات داوران و بازیکنان غافل شد که این مورد از جمله نکات منفی رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی است که می‌تواند ناهنجاری عظیمی را ایجاد کند (۱۹). در نهایت می‌توان گفت که رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی قادرند همواره نقش مثبت و منفی در عملکرد داوران ایفا کنند.

تاکنون بررسی‌های علمی اندکی در خصوص تأثیر برنامه‌های ورزشی و تحلیل رسانه‌ها بر عملکرد داوران صورت گرفته، اما تحقیقات علمی در بخش‌های مختلف حرفه داوری از سالیان گذشته تاکنون در حال رشد بوده است (۲۰). برای مثال فولکسون^۱ و همکاران (۲۰۰۲) عوامل مؤثر بر استرس و پرخاشگری داوران فوتبال را بررسی کردند و به این نتیجه دست رسیدند که اعتراض بازیکنان، فشارهای مربیان و تماشاگران از جمله عوامل مؤثر بر استرس داوران فوتبال است. این در حالی است که داوران جوان و کم‌تجربه از استرس بیشتری برخوردار بوده‌اند (۲۱). باین^۲ و همکاران (۲۰۱۰) دریافتند که قضاوت داور نقش مهم و اساسی بر کیفیت مسابقه ایفا می‌کند، اما باید پذیرفت که اشتباهات داوری جزئی از مسابقه فوتبال است. آنها به منظور کاهش اشتباهات داوری و عملکرد مطلوب داوران در طول مسابقه، فناوری‌های نوین و ابزار تسهیل‌کننده در قضاوت داوران را پیشنهاد کرده‌اند (۲۲). کواکوبیکه و گیسنر^۳ (۲۰۱۰) به منظور کاهش اشتباهات داوری پیشنهاد می‌کنند که به کارگیری فناوری‌های جدید در فوتبال می‌تواند به عملکرد مطلوب داوران کمک کند تا از این طریق قوانین فوتبال دچار لغزش نشود (۲۳). باتن و او هاره^۴ (۲۰۰۶) نیز معتقدند که عوامل بیرونی از جمله فشار تماشاگران و جمعیت حاضر در ورزشگاه بر عملکرد داوران به صورت ناخودآگاه تأثیر منفی می‌گذارد (۲۴). قاسمی (۱۳۹۱) در تحلیل برنامه ورزشی ۹۰ به این نتیجه دست یافت که موضوعات مطرح‌شده در این برنامه حدود ۶۶ درصد در خصوص موضوعات اصلی (مدیریتی، داوری، مالی و فنی) و تنها ۳۴ درصد درباره مباحث فرعی (حاشیه و درگیری و سایر)

-
1. Folkesson, Nyberg, Archer, Norlander
  2. Bain
  3. Quaquebeke & Giessner
  4. Bitton & Ohare

بوده است. شایان ذکر است که در موضوعات اصلی مطرح شده در برنامه ۹۰ اولویتها به ترتیب با مسائل فنی و مدیریتی بوده و مباحث داوری در رتبه سوم قرار داشته است. بخش دیگری از یافته‌های پژوهش ایشان نشان داد که برنامه‌های ورزشی باید نقش مثبتی در اطلاع‌رسانی همگانی، بسترسازی و اصلاح اخلاق ورزشی، بیان مشکلات و در نهایت تحلیل علمی و تخصصی و کمک به رشد ورزش داشته باشند. این در حالی است که برنامه ورزشی ۹۰ در اطلاع‌رسانی همگانی و بیان مشکلات گام‌های مؤثری برداشته است، اما در بسترسازی اخلاقی در راستای فرهنگ‌سازی و تحلیل علمی و تخصصی مسائل مربوط به فوتبال کاملاً غیر حرفه‌ای عمل کرده است (۲۵). رضانی‌نژاد (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «مقایسه میزان دستیابی برنامه ورزشی ۹۰ به اهداف خود از دیدگاه مدیران، کادر فنی و داوران لیگ برتر فوتبال ایران» به این نتیجه رسید که برنامه ورزشی ۹۰ در دستیابی به هدف سرگرم کردن مخاطبان بیشترین موفقیت را کسب کرده است. همچنین این برنامه با پرداختن به موارد حاشیه‌ای و نه‌چندان مهم و فقط به دلیل جذاب بودن موضوع، مدت زمان زیادی از وقت برنامه را به توضیح و تفسیر آن مورد پرداخته است (۲۶). مقدس (۱۳۹۳) در پژوهشی به این نتیجه رسید که از دیدگاه متخصصان و صاحب‌نظران، پخش تلویزیونی رویدادهای ورزشی می‌تواند به ارتقای سطح فنی و عملکرد مطلوب داوران منجر شود (۲۷). در نهایت تام وب^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «ارتباط رسانه و فوتبال» به بررسی تأثیر رسانه‌ها بر قضاوت داوران فوتبال در لیگ برتر انگلیس پرداخت. نتایج نشان داد که فشار رسانه‌ها تأثیر معناداری بر قضاوت و عملکرد داوران فوتبال نداشته است (۲۸).

در حال حاضر بحث داوری در فوتبال ایران مانند سایر کشورها با چالش‌های جدی مواجه است. عوامل متعددی می‌تواند بر عملکرد و نحوه قضاوت داوران تأثیرگذار باشد که یکی از این موارد برنامه‌های ورزشی و رسانه‌هایی هستند که به صورت تحلیلی قضاوت و عملکرد داوران را ارزیابی می‌کنند. شایان ذکر است که برنامه‌های ورزشی متنوعی از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود که در این برنامه‌ها رشته‌های ورزشی مختلف تحلیل و کارشناسی می‌شوند. از جمله این برنامه‌ها می‌توان به شب‌های فوتبالی، ورزش از نگاه دو، توپ و تور، دایره طلایی، فنون شرقی، ورزش و مردم، دیدار در وقت اضافه، فوتبال برتر، توپ طلایی، دوربین خبرساز و برنامه نود اشاره کرد. برنامه ورزشی ۹۰ از جمله برنامه‌های پرسابقه، پرمخاطب و محبوب است که مسائل مربوط به فوتبال ایران (لیگ برتر خلیج فارس و لیگ آزادگان) را

بررسی می‌کند. برنامه ورزشی ۹۰ ترکیبی از آیت‌ها و بخش‌های مختلف است که علاوه بر بحث‌های فنی و تحلیلی و پوشش حواشی و مشکلات فوتبال به مسائل مربوط به داوری مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران نیز می‌پردازد. با توجه به اهمیت و نقش رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی بر عملکرد تیم‌ها و بازیکنان، این پژوهش درصدد است تا به بررسی تأثیرات برنامه ورزشی ۹۰ بر عملکرد داوران فوتبال ایران بپردازد. در واقع سؤال اصلی محقق این است که برنامه ورزشی ۹۰ چه تأثیری بر عملکرد داوران فوتبال ایران داشته است؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی است که به منظور جمع‌آوری داده‌ها از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در ابتدا با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای (مقالات و کتابهای فارسی، مقالات و کتاب‌های لاتین، وبسایت‌های اینترنتی معتبر و مرور برنامه ورزشی نود در سال‌های گذشته و نظریات کارشناسان و داوران در خصوص این برنامه) مبانی نظری پژوهش تدوین شده و براساس ادبیات پژوهش در نهایت پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای که در راستای پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش بود، طراحی شد. این پرسشنامه شامل ۲۶ سؤال بود، به طوری که ۱۳ گویه درباره تأثیر مثبت برنامه ورزشی نود و ۱۳ گویه تأثیر منفی این برنامه بر داوران فوتبال را نشان می‌داد. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه مورد تأیید ۱۵ تن از صاحب‌نظران و استادان آگاه به موضوع پژوهش قرار گرفت. همچنین پایایی این ابزار با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ به دست آمد. جامعه آماری پژوهش ۱۸۰ نفر از داوران و کمک‌داوران فعال و مورد تأیید فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۳ بودند که صلاحیت قضاوت در مسابقات لیگ برتر و لیگ دسته اول فوتبال ایران را داشتند. داوران و کمک‌داوران دارای مدرک درجه یک، ملی و بین‌المللی بودند که ۱۲۳ نفر از آنها با تعیین حجم نمونه (فرمول کوکران) و به روش تصادفی به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در نهایت و با هماهنگی با فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، پرسشنامه نهایی همزمان با برگزاری کلاس‌های توجیهی پیش‌فصل داوران فوتبال ایران بین جامعه آماری توزیع شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ به تجزیه و تحلیل آماری یافته‌های پژوهش پرداخته شد. در نهایت از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) برای ارزیابی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی داوران و از آمار استنباطی (تی

مستقل) با توجه به نرمال بودن داده‌ها در سطح معناداری ۰/۰۵ به منظور آزمون سؤالات پژوهش استفاده شد.

یافته‌ها

تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که میانگین سنی داوران ۳۴ سال است، به طوری که در میان داوران کمترین سن ۲۲ سال و بیشترین سن ۴۴ سال است. میانگین سابقه قضاوت به صورت حرفه‌ای ۶ سال بود، در حالی که کمترین سابقه داوری ۱ سال و بیشترین سابقه قضاوت در لیگ برتر و لیگ آزادگان ۱۳ سال بود. از نظر تحصیلات، ۴ درصد (۵ نفر) داوران دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۱۳ درصد (۱۶ نفر) کاردانی، ۶۵ درصد (۸۰ نفر) کارشناسی، ۱۷ درصد (۲۱ نفر) کارشناسی ارشد و کمتر از ۱ درصد (۱ نفر) با مدرک تحصیلی دکتری بودند. از لحاظ درجه داوری نیز ۱۶ نفر (۱۳ درصد) از داوران دارای درجه بین‌المللی و ۱۰۷ نفر (۸۷ درصد) با درجه ملی بودند. در نهایت در بخش نوع همکاری نیز مشخص شد که ۴۰ نفر (۳۲/۵ درصد) از پاسخ‌دهندگان داور و ۸۳ نفر (۶۷/۵ درصد) کمک‌داور بودند. علاوه بر تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی، در جدول ۱ اطلاعات مربوط به تأثیرات مثبت برنامه ورزشی ۹۰ ارائه شده است. این اطلاعات شامل میانگین و انحراف استاندارد گویه‌هاست.

همان طور که جدول ۱ نشان می‌دهد، گویه برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که داوران ضعف‌های خود را پوشش دهند با میانگین ۳/۹۱ و همچنین گویه برنامه ورزشی ۹۰ موجب معرفی داوران ناآشنا به جامعه فوتبال شده، با میانگین ۳/۷۷ در بین ۱۳ گویه تأثیرات مثبت بیشترین میانگین را کسب کرده‌اند. در ادامه در جدول ۲ اطلاعات مربوط به تأثیرات منفی برنامه ورزشی ۹۰ براساس میانگین و انحراف استاندارد گویه‌ها ارائه شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار گویه‌ها در زمینه تأثیرات مثبت برنامه ورزشی نود

انحراف معیار	میانگین	گویه
۱/۰۲	۳/۹۱	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که داوران ضعف‌های خود را پوشش دهند.
۱/۲۰	۳/۷۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب معرفی داوران ناآشنا به جامعه فوتبال شده است.
۱/۱۳	۳/۷۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که کمیته داوران و دپارتمان داوری در گزینش داوران دقت کافی را به عمل آورند.
۱/۲۷	۳/۰۶	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که کمیته داوران جلسات توجیهی برای داوران برگزار کند.
۱/۳۵	۳/۰۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب افزایش دستمزد داوران شده است.
۰/۹۰	۳/۸۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد انگیزه در داوران شده است.
۱/۱۵	۳/۴۵	برنامه ورزشی ۹۰ موجب توجه بیشتر فدراسیون فوتبال به داوران شده است.
۱/۰۹	۳/۶۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شناسایی داوران برجسته و برتر شده است.
۱/۲۵	۳/۳۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شد که فضاوت دربی پایتخت به داوران ایرانی سپرده شود.
۱/۲۷	۳/۱۸	برنامه ورزشی ۹۰ فساد اخلاقی (تبانی و رشوه‌گیری و...) در بین داوران را آشکار ساخته است.
۰/۹۷	۳/۹۹	برنامه ورزشی ۹۰ بازیکنان و مربیان پرحاشیه و جنجالی هنگام مسابقه را به داوران معرفی می‌کند.
۱/۱۶	۳/۴۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب کاهش اشتباهات داوری شده است.
۱/۰۱	۳/۷۷	در مجموع، برنامه ورزشی ۹۰ موجب بهبود عملکرد داوران شده است.

با توجه به جدول ۲ گویه کارشناسی مسائل داوری در برنامه ورزشی ۹۰ به شکل صحیحی انجام نمی‌گیرد، با میانگین ۳/۹۸ و همچنین گویه برنامه ورزشی ۹۰ برخی اشکالات جزئی داوران را پررنگ نشان می‌دهد و به جنجال می‌کشد، با میانگین ۳/۹۵ در بین ۱۳ گویه تأثیرات منفی بیشترین میانگین را کسب

کرده‌اند. علاوه بر اطلاعات توصیفی مذکور، از آزمون تی مستقل نیز به منظور مقایسه کلی تأثیرات برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فوتبال استفاده شد. همچنین از این آزمون برای شناسایی میانگین پاسخ داوران به گویه‌ها و شناسایی تأثیرات مثبت و منفی برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فوتبال استفاده شد. در جدول‌های ۳ و ۴ نتایج آزمون تی تک‌نمونه در زمینه تأثیرات مثبت و منفی برنامه ورزشی ۹۰ گزارش شده است.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار گویه‌های تحقیق در زمینه تأثیرات منفی برنامه ورزشی نود

انحراف معیار	میانگین	گویه
۱/۰۸	۳/۹۸	کارشناسی مسائل داوری در برنامه ورزشی ۹۰ به شکل صحیحی انجام نمی‌گیرد.
۰/۹۶	۳/۹۵	برنامه ورزشی ۹۰ برخی اشکالات جزئی داوران را پررنگ نشان می‌دهد و به جنجال می‌کشد.
۱/۰۵	۳/۳۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب اختلاف نظر بین کمیته داوران و دپارتمان داوری شده است.
۰/۸۴	۳/۸۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب افزایش فشار روانی بر داوران شده است.
۰/۸۲	۴/۱۷	برنامه ورزشی ۹۰ به داوران فرصتی برای دفاع از خود نمی‌دهد.
۱/۰۲	۳/۶۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که اعضای باشگاه‌ها به داوران بی‌احترامی کنند و تهمت بزنند.
۱/۰۵	۳/۵۰	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که بازیکنان و تماشاگران به داوران بی‌احترامی کنند.
۱/۰۲	۳/۷۶	برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد ذهنیت در جامعه در خصوص وجود فساد (تبانی، رشوه و...) در داوران شده است.
۱/۱۱	۳/۴۱	برنامه ورزشی ۹۰ به داوران جوان توجه ندارد.
۱/۱۲	۳/۲۱	برنامه ورزشی ۹۰ موجب خداحافظی برخی داوران از صحنه قضاوت شده است.
۰/۹۸	۴/۰۷	برنامه ورزشی ۹۰ بیشتر نقاط ضعف داوران را پوشش می‌دهد و به نقاط مثبت توجهی ندارد.
۱/۰۶	۳/۳۵	برنامه ورزشی ۹۰ موجب کاهش رغبت و روآوری به سمت حرفه داوری شده است.
۱/۲۵	۳/۲۰	در مجموع، برنامه ورزشی ۹۰ موجب خدشه‌دار شدن وجهه داوری شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون تی تک‌نمونه در زمینه تأثیرات مثبت برنامه ورزشی ۹۰ (میانگین فرضی ۳/۶۶)

پ-value*	t	میانگین	گویه
۰/۰۰۱	۳/۷۹	۳/۹۹	برنامه ورزشی ۹۰ بازیکنان و مربیان پرحاشیه و جنجالی در هنگام مسابقه را به داوران معرفی می‌کند.
۰/۰۰۸	۲/۷۱	۳/۹۱	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که داوران ضعف‌های خود را پوشش دهند.
۰/۰۱۱	۲/۵۷	۳/۸۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد انگیزه در داوران شده است.
۰/۳۰۱	۱/۰۴	۳/۷۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب معرفی داوران ناآشنا به جامعه فوتبال شده است.
۰/۵۳۵	۰/۶۲	۳/۷۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که کمیته داوران و دپارتمان داوری در گزینش داوران دقت کافی را به عمل آورند.
۰/۶۶۹	-۰/۴۳	۳/۶۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شناسایی داوران برجسته و برتر شده است.
۰/۰۷۴	-۱/۸۰	۳/۴۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب کاهش اشتباهات داوری شده است.
۰/۰۴۳	-۲/۰۵	۳/۴۵	برنامه ورزشی ۹۰ موجب توجه بیشتر فدراسیون فوتبال به داوران شده است.
۰/۰۱۸	-۲/۴۰	۳/۳۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شد که قضاوت دربی پایتخت به داوران ایرانی سپرده شود.
۰/۰۰۱	-۴/۲۱	۳/۱۸	برنامه ورزشی ۹۰ فساد اخلاقی (تبانی و رشوه‌گیری و...) در بین داوران را آشکار ساخته است.
۰/۰۰۱	-۴/۸۷	۳/۰۷	برنامه ورزشی ۹۰ موجب افزایش دستمزد داوران شده است.
۰/۰۰۱	-۵/۲۷	۳/۰۶	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که کمیته داوران جلسات توجیهی برای داوران برگزار کند.
۰/۲۱۸	۱/۲۴	۳/۷۷	در مجموع، برنامه ورزشی ۹۰ موجب بهبود عملکرد داوران شده است.

*آزمون تی مستقل

تحلیل یافته‌های استنباطی نشان داد که گویه برنامه ورزشی ۹۰ بازیکنان و مربیان پرحاشیه و جنجالی هنگام مسابقه را به داوران معرفی می‌کند، با میانگین ۳/۹۹ و $P= ۰/۰۰۱$ و $t= ۳/۷۹$ معنادار است. همچنین از بین سایر گویه‌های تأثیر مثبت می‌توان به معناداری برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که داوران ضعف‌های خود را پوشش دهند و برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد انگیزه در داوران شده است نیز اشاره کرد. در ادامه جدول ۴ نیز نتایج آزمون تی مستقل در زمینه تأثیرات منفی برنامه ورزشی ۹۰ را نشان می‌دهد.

همان‌طور که از جدول ۴ مشاهده می‌شود، گویه برنامه ورزشی ۹۰ به داوران فرصتی برای دفاع از خود نمی‌دهد با میانگین ۳/۱۷ و $P= ۰/۰۰۱$ و $t= ۶/۶۳$ معنادار است. از بین سایر گویه‌ها برنامه ورزشی ۹۰ بیشتر نقاط ضعف داوران را پوشش می‌دهد و به نقاط مثبت توجهی ندارد، همچنین کارشناسی مسائل داوری در برنامه ورزشی ۹۰ به شکل صحیحی انجام نمی‌گیرد و برنامه ورزشی ۹۰ برخی اشکالات جزئی

داوران را پررنگ نشان می‌دهد و به جنجال می‌کشد و در نهایت گویه برنامه ورزشی ۹۰ موجب افزایش فشار روانی بر داوران شده است، معنادارند.

جدول ۴. نتایج آزمون تی تک‌نمونه در زمینه تأثیرات منفی برنامه ورزشی ۹۰ (میانگین فرضی ۳/۶۶)

p-value*	t	میانگین	گویه
۰/۰۰۱	۶/۶۳	۴/۱۷	برنامه ورزشی ۹۰ به داوران فرصتی برای دفاع از خود نمی‌دهد.
۰/۰۰۱	۴/۶۵	۴/۰۷	برنامه ورزشی ۹۰ بیشتر نقاط ضعف داوران را پوشش می‌دهد و به نقاط مثبت توجهی ندارد.
۰/۰۰۱	۳/۳۰	۳/۹۸	کارشناسی مسائل داوری در برنامه ورزشی ۹۰ به شکل صحیحی انجام نمی‌گیرد.
۰/۰۰۱	۳/۳۷	۳/۹۵	برنامه ورزشی ۹۰ برخی اشکالات جزئی داوران را پررنگ نشان می‌دهد و به جنجال می‌کشد.
۰/۰۰۲	۳/۱۰	۳/۸۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب افزایش فشار روانی بر داوران شده است.
۰/۲۵۸	۱/۱۴	۳/۷۶	برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد ذهنیت در جامعه در خصوص وجود فساد (تبانی و رشوه و...) در داوران شده است.
۰/۷۳۶	۰/۳۴	۳/۶۹	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که اعضای باشگاه‌ها به داوران بی‌احترامی کنند و تهمت بزنند.
۰/۰۸۶	-۱/۷۳	۳/۵۰	برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که بازیکنان و تماشاگران به داوران بی‌احترامی کنند.
۰/۰۱۵	-۲/۴۵	۳/۴۱	برنامه ورزشی ۹۰ به داوران جوان توجه ندارد.
۰/۰۰۲	-۳/۲۴	۳/۳۵	برنامه ورزشی ۹۰ موجب کاهش رغبت و روآوری به سمت حرفه داوری شده است.
۰/۰۰۱	-۳/۶۲	۳/۳۲	برنامه ورزشی ۹۰ موجب اختلاف‌نظر بین کمیته داوران و دپارتمان داوری شده است.
۰/۰۰۱	-۴/۴۲	۳/۲۱	برنامه ورزشی ۹۰ موجب خداحافظی برخی داوران از صحنه قضاوت شده است.
۰/۰۰۱	-۴/۰۶	۳/۲۰	در مجموع، برنامه ورزشی ۹۰ موجب خدشه‌دار شدن وجهه داوری شده است.

*آزمون تی مستقل

بحث و نتیجه گیری

محقق در این پژوهش به بررسی تأثیر برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فوتبال جمهوری اسلامی ایران از دیدگاه داوران و کمک‌داوران لیگ برتر و لیگ آزادگان (لیگ ۱) پرداخته است. در واقع این پژوهش در پی پاسخگویی به این چالش و پرسش اصلی بود که تأثیرات مثبت و منفی برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران کدام‌اند؟ در بخش تأثیرات مثبت مشخص شد که گویه برنامه ورزشی ۹۰ بازیکنان و مربیان پرحاشیه و جنجالی هنگام مسابقه را به داوران معرفی می‌کند، این گویه با عدد ۳/۹۹ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است. یافته‌های این بخش با نتایج پژوهش عباسی (۱۳۸۷)، عسگری و همکاران (۱۳۹۰) و لکس و همکاران (۲۰۱۴) و تام وب (۲۰۱۸) همخوانی دارد. در واقع هر ابزاری که بتواند استرس و فشار روانی داوران را کاهش دهد و به بهبود عملکرد آنها کمک کند، برای پیشرفت و توسعه فوتبال لازم و ضروری است. برنامه ورزشی ۹۰ در کنار رسانه‌ها و ابزارهای اطلاع‌رسانی که وظیفه پوشش مسابقات فوتبال را بر عهده می‌توانند به داوران کمک کنند تا بازیکنان و مربیانی که قصد بر هم زدن تمرکز داوران در طول قضاوت را دارند، بهتر شناسایی کنند.

همچنین مشخص شد برنامه ورزشی ۹۰ موجب شده است که داوران ضعف‌های خود را پوشش دهند. این گویه با میانگین ۳/۹۱ در رتبه دوم تأثیرات مثبت قرار گرفت. این یافته نیز با نتایج پژوهش مقدس (۱۳۹۲) و لو و همکاران (۲۰۱۳) همخوانی دارد. در واقع اعتقاد بر این است که بازیکنی مجدد صحنه‌های رخ داده در طول رقابت‌های ورزشی و تجزیه و تحلیل تصمیمات ورزشکاران و داوران پس از مسابقه می‌تواند نقاط قوت و ضعف آنها را شناسایی کند و این اقدام می‌تواند در نهایت به پیشرفت و ارتقای سطح فنی بازیکنان و داوران در مسابقات آتی کمک کند.

از بین گویه‌های تأثیر مثبت، برنامه ورزشی ۹۰ موجب ایجاد انگیزه در داوران شده است، با میانگین ۳/۸۷ در رتبه سوم اهمیت قرار گرفت. این یافته با نتایج تام وب و همکاران (۲۰۱۸)، لو و همکاران (۲۰۱۳) و ارشادی (۱۳۸۹) همخوانی دارد. در واقع برنامه‌های ورزشی و پوشش رسانه‌ای رویدادهای ورزشی باید به گونه‌ای باشد که در نهایت به رشد و توسعه ورزش کشور منجر شود. پیگیری‌ها و توجه رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی در زمینه مشکلات مالی داوران و همچنین پوشش نقاط مثبت عملکرد آنها می‌تواند انگیزه کافی و لازم به منظور قضاوت صحیح مسابقات فوتبال را به داوران انتقال دهد، زیرا با ارتقای داوری می‌توان شاهد رشد فوتبال در ابعاد مختلف نیز بود. در واقع تصمیمات داوری در نتیجه تیم‌ها بسیار تأثیرگذار است و این نتایج می‌تواند سرنوشت بازیکنان و باشگاه‌ها را رقم بزند، بنابراین لازم است مسئله

داوری در فوتبال و کاهش عوامل تأثیرگذار بر عملکرد منفی داوران از اولویت‌های اصلی سازمان‌ها، رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی باشد.

در نهایت از بین گویه‌های مثبت انتظار بر این بود که گویه برنامه ورزشی ۹۰ تأثیر مثبتی بر داوران در شفاف شدن مسئله فساد اخلاقی از جمله تبانی و رشوه‌گیری بین داوران داشته باشد، اما نتایج و پاسخ داوران به این گویه برخلاف انتظار بود. در واقع تحلیل و بررسی برنامه ورزشی ۹۰ نشان داد که این برنامه چندین ساعت از وقت خود را به ابهامات و حواشی و شایعات در خصوص داوری اختصاص داده و تا حدی در این زمینه نیز موفق بوده است، اما از نظر داوران این گویه معنادار نبود.

در پاسخ به این پرسش که آیا برنامه ورزشی ۹۰ بر داوران فوتبال جمهوری اسلامی ایران تأثیر منفی گذاشته است؟ نتایج متفاوتی استخراج شد. در بین گویه‌های منفی مشخص شد که برنامه ورزشی ۹۰ به داوران فرصتی برای دفاع از خود نمی‌دهد. این گویه با میانگین ۴/۱۷ در رتبه اول قرار گرفت. این یافته با نتایج تحقیق عباسی (۱۳۸۷)، رفیعی و همکاران (۱۳۹۷) و بورایمو و همکاران (۲۰۱۰) همخوانی دارد. از این یافته می‌توان نتیجه گرفت در صورتی که انتقادات و تحلیل رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی از عملکرد داوران به شکل صحیحی انجام گیرد، می‌تواند در پیشرفت داوری و رفع شبهات و اتهامات مؤثر باشد. برای مثال برنامه ورزشی ۹۰ این حق را به داوران نمی‌دهد تا از عملکرد خود دفاع کنند یا کمیته داوران حق مصاحبه داوران با رسانه‌ها به منظور دفاع از عملکرد خود را نمی‌دهد. همچنین مشخص شد که برنامه ورزشی ۹۰ بیشتر نقاط ضعف داوران را پوشش می‌دهد و به نقاط مثبت توجهی ندارد. این گویه نیز با میانگین ۴/۰۷ در رتبه دوم تأثیرات منفی برنامه ورزشی ۹۰ قرار گرفت. یافته مذکور با نتایج رفیعی و همکاران (۱۳۹۷) و بورایمو و همکاران (۲۰۱۰) همخوانی دارد. حرفه داوری و بالاخص قضاوت در فوتبال ایران به دلیل فشار رسانه‌ها، اعتراض تماشاگران و بازیکنان و نبود سیستم کمک‌داور ویدئویی بسیار سخت و مشکل است، به طوری که داور باید در کمترین زمان ممکن تصمیمات سرنوشت‌ساز اتخاذ کند و به دلیل نبود سیستم بازبینی مجدد امکان اصلاح اشتباه وجود ندارد. از این رو برنامه‌های ورزشی و فضای مجازی به دلیل تمرکز بر اشتباهات داوران نقاط مثبت و تصمیمات صحیح داوران را پوشش نمی‌دهد.

گویه کارشناسی مسائل داوری در برنامه ورزشی ۹۰ به شکل صحیحی انجام نمی‌گیرد، با میانگین ۳/۹۸ در رتبه سوم تأثیرات منفی برنامه ۹۰ از نظر داوران قرار گرفت. این یافته با نتیجه تحقیق قاسمی (۱۳۹۱) همخوانی دارد. باید گفت که رسانه‌های ورزشی همواره باید نقش اطلاع‌رسانی همگانی، بسترسازی و اصلاح اخلاق ورزشی، بیان مشکلات و در نهایت تحلیل علمی و تخصصی و کمک به رشد و توسعه

ورزش را دستور کار خود قرار دهند. این در حالی است که برنامه ورزشی ۹۰ در اطلاع‌رسانی همگانی و بیان مشکلات گام‌های مؤثری برداشته، اما در بسترسازی اخلاقی در راستای فرهنگ‌سازی و تحلیل علمی و تخصصی مسائل مربوط به فوتبال کاملاً غیرحرفه‌ای عمل کرده است.

گویه برنامه ورزشی ۹۰ برخی اشکالات جزئی داوران را پررنگ نشان می‌دهد و به جنجال می‌کشد، با میانگین ۳/۹۵ در رتبه چهارم تأثیرات منفی بر داوران قرار گرفت. مانند گویه قبل این یافته با تحقیق قاسمی و همکاران (۱۳۹۱) و رضائی‌نژاد (۱۳۹۰) همخوانی دارد. موضوعات مطرح در پخش زنده برنامه ورزشی ۹۰، به‌صورتی است که حدود ۶۶ درصد وقت برنامه در خصوص موضوعات اصلی (مدیریتی، داوری، مالی و فنی) بوده و تنها ۳۴ درصد درباره مباحث فرعی (حاشیه و درگیری و سایر) بوده است. در واقع موضوعات اصلی مطرح‌شده در این برنامه به ترتیب اولویت شامل مسائل فنی، مدیریتی و مباحث داوری بوده که در بحث داوری، بیشتر به موارد حاشیه‌ای پرداخته شده است، در مرتبه سوم قرار گرفته‌اند و مسائل مالی کمترین زمان و موضوعات برنامه را به خود اختصاص داده است. شایان ذکر است که برنامه ورزشی ۹۰ در دستیابی به هدف سرگرم کردن مخاطبان بیشترین موفقیت را کسب کرده است. این برنامه با پرداختن به موارد حاشیه‌ای و نه‌چندان مهم و فقط به دلیل جذاب بودن موضوع، مدت زمان زیادی از وقت خود را به توضیح و تفسیر موارد حاشیه‌ای می‌پردازد.

با توجه به یافته‌های این پژوهش مشخص شد که برنامه ورزشی پرمخاطب ۹۰ به‌صورت کلی تأثیرات مثبت و منفی بر داوران فوتبال ایران داشته است که از نظر داوران تأثیرات منفی این برنامه بیشتر از تأثیرات مثبت آن است، اما این اختلاف معنادار نبود. شاید بتوان دلیل اصلی آن را کارشناسی غیراصولی صحنه‌ها و اشتباهات داوری از سوی کارشناس برنامه ورزشی ۹۰ و همچنین صرف وقت اندک به مسائل و مشکلات داوری دانست. واضح است که داوران نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای در عملکرد تیم‌های فوتبال دارند و باید پذیرفت که اشتباهات داوری جزئی از مسابقه فوتبال است، اما با وجود اثرگذاری عوامل درونی و بیرونی بر عملکرد داوران لازم است این عوامل شناسایی و برطرف شوند. علاوه بر مدیریت صحیح فضای مجازی و کارشناسی دقیق و صحیح مسائل داوری در برنامه‌های ورزشی مطابق با نظر باین و همکاران (۲۰۱۰)، استفاده از فناوری‌های نوین در داوری فوتبال می‌تواند علاوه بر کاهش اشتباهات داوری به بهبود و رشد فوتبال نیز کمک کند.

براساس گزارش‌ها و تحقیقات صورت‌گرفته، رسانه‌ها از عوامل ایجاد بحران در میادین ورزشی به‌شمار می‌روند. گنگ (۲۰۱۰) و هولتون (۲۰۱۰) و اسکپ ورت (۲۰۱۱) هر سه در تحقیقات جداگانه‌ای به این

نتیجه رسیدند که تلویزیون تأثیرگذارترین رسانه در بین دیگر رسانه‌ها در حوزه ورزش است، بنابراین می‌تواند تأثیراتی متفاوتی بر مخاطبان بگذارد. در واقع فوتبال و رسانه به یکدیگر وابسته‌اند و رابطه آنها اگرچه همواره سودآور است، اما می‌تواند در مواقعی نیز ضررده باشد. برای مثال رسانه‌ها می‌توانند به بازیکنان فوتبال و داوران فشار آورند و با پرداختن به حواشی و اتفاقات منفی بر عملکرد آنها تأثیر منفی بگذارند. از آنجا که داوران فوتبال نیز از عناصر اصلی برگزاری رقابت‌ها هستند، از این‌رو بررسی مشکلات و عوامل مؤثر بر عملکرد آنها می‌تواند کمک شایانی به بهبود قضاوت آنها و برگزاری بهتر مسابقات کند. با توجه به اهمیت دستمزد، آموزش، مسائل فرهنگی و اجتماعی و همچنین امنیت و آرامش داوران، نیاز به بررسی مشکلات داوران در این زمینه‌ها بیش از پیش احساس می‌شود. در این بین نباید از نقش رسانه‌ها و برنامه‌های ورزشی در پرداختن به مسائل داوری و شناسایی مشکلات این حرفه غافل شد، زیرا با افزایش پوشش رسانه‌ای فوتبال فشار بیشتری نیز بر داوران فوتبال وارد شده است، بنابراین برنامه‌های ورزشی که به مسائل داوری می‌پردازند، باید با تحلیل و کارشناسی مسائل داوری به شکل صحیح و اثرگذار علاوه بر بهبود عملکرد داوران به پیشرفت فوتبال نیز کمک کنند. برنامه ورزشی ۹۰ به‌عنوان رسانه‌ای قوی در حوزه فوتبال مخاطبان بسیار زیادی دارد و می‌تواند در جهت‌دهی به مسیر تغییر و تحولات فوتبال کشور و افکار عمومی نقش انکارناپذیری ایفا کند.

منابع و مآخذ

1. Rafiei, O. Alidust, E. Jafari, A. (2018). 'The Effective Inhibiting Factors of Decision making in Iranian soccer referees'. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*. 4(27), P: 155-166 [in Persian].
2. Abdi, H. Farahani, M, J. Sajjadi, S, N. (2008). 'A comparative study of Status Football's Referee in Iran and England'. *Sport Management*. 4:119-135 [in Persian].
3. Zarif, M. Naderiyan Jahromi, M. Soltan Hosseini, S, M. (2015). 'Five Dimensional Describe Problems of Iran Soccer Premier League Referees'. *Sport Management Studies*. 7(31), 121-136. [in Persian].
4. Reilly, T. Gregson, W. (2006). 'Special populations: the referee and assistant referee'. *Journal of Sports Sciences*. 24, 795-801.
5. Rullang, C. Emrich, E. Pierdzioch, C. (2017). 'Why do referees end their careers and which factors determine the duration of a referee's career?'. *Current Issues in Sport Science*. 2, 1-13.
6. Plessner, H. MacMahon, C. (2013). 'The sport official in research and practice'. *Developing sport expertise*. Farrow D., Baker J., MacMahon C. London: Routledge; 71-88.

7. Plessner, H. Schweizer, G. Brand, R. O'Hare, D. (2009). 'A multiple-cue learning approach as the basis for understanding and improving soccer referees' decision making'. *Progress in Brain Research*. 174, 151-158.
8. Mascarenhas, D. Collins, D. Mortimer, P. (2005). 'Elite refereeing performance: developing a model for sport science support'. *The Sport Psychologist*. 19, 364-379.
9. MacMahon, C. Mascarenhas, D. Plessner, H. Pizzera, A. Oudejans, R. Raab, M. (2015). 'Sports officials and officiating: science and practice'. Abingon, UK: Routledge.
10. Kittel, A. Larkin, P. Elsworthy, N. Spittle, M. (2019). 'Identification of key performance characteristics of elite Australian football umpires'. *International Journal of Sports Science & Coaching*.
11. Larkin, P. O'Brien, B. Mesagno, C. Berry, J. Harvey, J. Spittle, M. (2014). 'Assessment of decision-making performance and in-game physical exertion of Australian football umpires'. *Journal of Sports Sciences*. 32, 1446-1453.
12. Helsen, W. MacMahon, C. Spitz, J. (2019). 'Decision making in match officials and judges. Anticipation and Decision Making in Sport'. Williams A.M., Jackson R.C. London: Routledge. 250-266
13. Bar-Eli, M. Plessner, H. Raab, M. (2011). 'Judgement, decision making and success in sport'. West Sussex: Wiley-Blackwell.
14. Voight, M. (2009). 'Sources of Stress and Coping Strategies of US Soccer Officials'. *Stress and Health*. 25: 91-101.
15. Balch, M, J. Scott, D. (2007). 'Contrary to popular belief, referees are people too! Personality and perceptions of officials'. *Journal of Sport Behavior*. 30: 3.
16. Heinrich, R. Bohlmann. (2006). 'Predicting the Economic Impact of the 2010 FIFA World Cup on South Africa University of Pretoria Working'. *Journal of Sport Economy*. V. 2: 12.
17. Emami, M. Mallaei, M. (2014). 'The content analysis of sport's news: the case study of third channel TV'. *Communication Management in Sport Media*. 1(3), 20-28. [in Persian].
18. Shokrani, E. AGHAPOUR, S, M. (2015). 'Content Analysis of Sport Programs in IRIB'. *JOURNAL OF SPORT MANAGEMENT AND MOVEMENT SCIENCES*. 4 (8); 81-92. [In Persian].
19. Dawson, P. Dobson, S. (2010). 'The influence of social pressure and nationality on individual decisions: Evidence from the behavior of referees', *Journal of Economic Psychology* 31, (2), 181.
20. Button, ch.O Hare,D . Mascarenhas,D.(2006). 'Developing a method to examine decision-making and physical demands of football refereeing'. 6(2): 256.
21. Folkesson, P. Nyberg, C. Archer, T. Norlander, T. (2002). 'Soccer referees experience of threat and aggression: Effects of age, Experience, and life orientation on outcome of copying strategy'. *Aggressive behavior*. 28(4), PP: 317.
22. Bain,Derek.Stream.A.Mrs Bonneou.(2010). ' Using sensors to detect sports equipment during games'.page117.

23. Quaakebeke, N. Giessner, Steffen, R. (2010). 'How embodied cognitions affect judgments: Height-related attribution bias in football fouls calls'. *Journal of Sport Human Kinetics*. 15: 91.
24. Button, C. David, O. H. Mascarenhas, D. (2006). 'Developing a method to examine decision-making and physical demands of football refereeing'. *SPARC & NZ Soccer*, 2-28.
25. Ghasemi, H. Noorbakhsh, M. Sadipour, E. Sedighi, F. (2012). 'Content Analysis of 90 TV sport program'. *journals.pnu.ac.ir*. 1(1). 39-48. [in Persian].
26. RAMZANINEZHAD, R. DAMIRCHI, A., & EBRAHIMI, P. S. (2011). 'A COMPARISON OF GOAL ATTAINMENT OF "90" TV PROGRAM FROM SOCCER EXPERTS', MANAGERS AND REFEREES' VIEW POINTS'. No 19. Vol2 (54). 171-184. [in Persian].
27. Moghadas, M. Hamidi, M. Jafari, A. (2014). 'Compare the views of experts, managers and champions the role of televised sporting events in the development of athletics'. *Communication Management in Sport Media*. 1(4), 24-31. [In Persian].
28. Webb, T. (2018). 'Referees and the media: a difficult relationship but an unavoidable necessity'. *Soccer & Society*. 19(2), 205-221.
29. Lu, W. L. Ting, J. A. Little, J. J. Murphy, K. P. (2013). 'Learning to track and identify players from broadcast sports videos'. *IEEE transactions on pattern analysis and machine intelligence*. 35(7), 1704-1716.
30. Buraimo, B. D. Forrest, R. Simmons. (2010). 'The Twelfth Man? Refereeing Bias in English and German Soccer'. *Journal of the Royal Statistical Society*. 173(2), 431-49.
31. Holton, A. (2010). 'Baseball's Digital Disconnect: Trust, credentialing and the independent blogger in professional baseball'. Under journal review: *New Media and Society*.
32. Kang, J. Lim, C. Lee, W. Pedersen, P. M. (2010). 'Balancing promotion and social responsibility by sport management and media professionals: Investigating the potentially negative influence of viewing mediated sport violence'. *The 18th Annual European Sport Management Conference: European Association for Sport Management (EASM)*. Prague, Czech Republic.
33. Skipworth, S. (2011). 'The Consequences of Trust in the Media: A Moderating Effect of Media Trust on the Relationship between Attention to Television and Political Knowledge'. *Western Political Science Association 2011 Annual Meeting Paper*.

The effects of 90 sport program on Iranian football referees

Abdolreza Oboudi*¹ – Ebrahim Alidoust Ghahfarokhi²

1.Ph.D. in sport management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

(Received : 2015/11/04 ; Accepted: 2016/01/09)

Abstract

The purpose of this study was the effect of 90 sport program in Iranian football referees regarding sport program 90. Method of data collection was a questionnaire that prepared by the researcher the Validity of the instrument was confirmed through consulting 15 scholars. The reliability of the questionnaire was calculated 0.82. Also, 180 Referees and assistant referees in the Pro League and one category league were the population for this study. 123 Questionnaires were distributed in a completely randomized. We use One-sample t-test to identify the sample mean. The results showed that sport program 90 had positively and negatively effect on Referees and assistant referees. Referees and assistant referees both positive and negative attitudes toward sport program 90. On the positive dimension (77%) from a sample of 123 subject's believed that controversial players and coaches during competition introduced to the referees. Also, about 67 percent of them believe that the program has led referees to cover their weaknesses. Finally, the 90 sports program with accurate expertise of the referees performance in each match and covering the positive points of the referees judgment can help reduce the referees mistakes and improve the their performance.

Keywords

Football, Persian Gulf Premier League, Football Referees, 90 Sport Program

---

* Corresponding Author: Email: a.oboudi72@yahoo.com ; Tel: +989359464986